

O'QITUVCHINING AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN TA'LIM JARAYONIDA SAMARALI FOYDALANISHI.

Shukurov Xursan Gadoyevich,

Norova Intizor Haqberdiyevna

Matematika fani o'qituvchilari, BDTU akademik litseyi

Annotatsiya: Maqolada pedagogik ta'lim jarayonida zamonaviy axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish masalalari yoritiladi. O'qituvchining zamonaviy texnologiyalarni bilishi va ulardan maqsadli foydalanishi ta'lim sifati va samaradorligini oshirishdagi o'rni ilmiy asosda tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: Pedagogik ta'lim, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT), innovatsion ta'lim metodlari, o'qituvchining roli, ta'lim texnologiyalari, zamonaviy ta'lim, pedagogik innovatsiyalar

Hozirgi globallashuv davrida ta'lim sohasining har bir jabhasida zamonaviy axborot texnologiyalari keng qo'llanilmoqda. Axborot asri deb nom olgan XXI asr pedagogi doimiy ravishda o'z bilim va ko'nikmalarini yangilab borishi zaruratga aylangan. Abu Nasr Forobiy shunday deydi: "Ilmning eng oliy darajasi — uni boshqalar bilan bo'lishish va o'rgatishdir." Shu nuqtayi nazardan qaraganda, zamonaviy texnologiyalar yordamida bilimni o'rgatish o'ziga xos yangicha yondashuvlarni talab etadi. Zamonaviy axborot texnologiyalarining ta'limdagi o'rni juda katta. Zamonaviy axborot texnologiyalari yordamida o'qituvchi ta'lim materiallarini vizual va interaktiv shaklda yetkazishi, masofaviy ta'lim imkoniyatlarini kengaytirishi, shaxsiylashtirilgan o'qitish usullarini ishlab chiqishi va talabalarning mustaqil o'rganish motivatsiyasini oshirishi mumkin. O'qituvchining zamonaviy axborot texnologiyalari bilan ishlash malakasi hozirgi zamonaviy ta'lim jarayonida muhim. Samarali o'qituvchi kompyuter va internet resurslaridan faol foydalanadi; onlayn platformalarda ta'lim kurslarini tashkil

qiladi; sun'iy intellekt, multimediali materiallar va interaktiv doskalar kabi yangi texnologik vositalarni o'z darslarida joriy etadi. Konfutsiy aytganidek: "Mengadek o'rgatadigan ustozlar kam emas, ammo zamonga mos o'rgatadiganlar juda kamdir."

Ta'lim jarayonida zamonaviy texnologiyalaridan foydalanishning bir qancha afzalliklari bor. Shu jumladan, individual yondashuv imkoniyati, real vaqt rejimida fikr almashish va tahlil qilish, yangi metodikalar va interaktiv o'yinlar orqali o'quvchilar faoliyatini rag'batlantirish, vaqt va makonga bog'liq bo'lmagan ta'lim imkoniyatlarini yaratish kabi ijobiy tomonlarga ega. Pedagogik texnologiyalar zamonaviy o'quv jarayonining muhim tarkibiy qismi bo'lib, ta'lim maqsadlariga erishishda muhim rol o'ynaydi. Ular o'qituvchilar va o'quvchilarga kerakli natijaga erishishda yordam beradigan turli xil o'qitish usullari, yondashuvlari va vositalarini ifodalaydi. Pedagogik texnologiyalarning samaradorligini baholash ularning samaradorligini va kelajakda ulardan foydalanishni aniqlashda katta ahamiyatga ega. Ma'lumki, zamonaviy pedagogik texnologiyalar amaliyotga joriy etish mumkin bo'lgan ma'lum pedagogik tizimning loyihasidir. Pedagogik tizim o'zaro bog'liq bo'lgan vositalar, usullar va jarayonlar yig'indisi bo'lib, shaxsdagi muayyan sifatlarni shakllantirishga pedagogik ta'sir etishni maqsadga muvofiq tarzda amalga oshiradi. Binobarin, har bir jamiyatda shaxsni shakllantirish maqsadi belgilab olinadi va unga mos ravishda pedagogik tizim mavjud bo'lishi kerak. Zamonaviy texnologiyalardan foydalanishda bir qancha muammolarga ham duch kelmoqda. Ularni aniqlab yechim topish dolzarb masala bo'lishi kerak. Misol qilib aytganda, ba'zi ta'lim muassasalarida texnik imkoniyatlarning cheklanganligi, o'qituvchilarning axborot texnologiyalaridan foydalanish ko'nikmalarining yetarli emasligi, dars mazmunining texnologik vositalar bilan haddan ziyod yuklanishi kabi muammolar mavjud. Bularni bartaraf etish uchun doimiy malaka oshirish, zamonaviy metodikalardan xabardor bo'lish va pedagogik mahoratni texnologiyalar bilan uyg'unlashtirish zarur. Pedagogik texnologiyalarning

vazifalari - pedagog-o'qituvchilarni zamonaviy pedagogik texnologiyalarning mohiyatidan xabardor qilish hamda ularni maxsus fanlar asoslarini o'qitishga yo'naltirilgan mashg'ulotlar jarayonini noan'anaviy shakllarda tashkil etishga, ta'lim jarayonini mukammal modul asosida loyihalashga erishish, ta'lim jarayonini loyihalash texnologiyasidan oqilona foydalana olish ko'nikma va malakalariga ega bo'lishga, ta'lim oluvchilar tomonidan nazariy bilimlarning puxta, chuqur o'zlashtirilishi va ularda amaliy ko'nikma va malakalar hosil bo'lishining kafolati bo'la olishga o'rgatishdan iborat. Pedagogik texnologiya o'z mohiyatiga ko'ra subyektiv xususiyatiga ega, ya'ni, har bir pedagog ta'lim va tarbiya jarayonini o'z imkoniyati, kasbiy mahoratidan kelib chiqqan holda ijodiy tashkil etishi lozim. Pedagogik texnologiyalar ta'lim dasturlari, onlayn ta'lim platformalari, interaktiv multimedia resurslari va hamkorlikdagi raqamli muhitlarni o'z ichiga olgan keng ko'lamli vositalarni qamrab oladi. Ushbu texnologiyalar o'qituvchilarga bugungi o'quvchilarning ehtiyojlari va afzalliklariga moslashtirilgan dinamik va interaktiv o'quv muhitini yaratish uchun turli imkoniyatlarni taqdim etadi. Pedagogik texnologiyalardan samarali foydalangan holda, o'qituvchilar shaxsiylashtirilgan o'quv tajribalarini osonlashtirishi, faol ishtirok etishni rag'batlantirishi va talabalar o'rtasida tanqidiy fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirishi mumkin. Pedagogik texnologiyalarning integratsiyasi o'qituvchilarga an'anaviy sinf chegaralaridan chiqib ketadigan innovatsion o'qitish strategiyalarini qabul qilishga imkon beradi. Yuzma-yuz o'qitishni onlayn komponentlar bilan birlashtirgan aralash ta'lim yondashuvlari o'quv dasturlarini etkazib berishda moslashuvchanlik va xususiyashtirishga imkon beradi. O'tkazilgan sinf modellari o'quvchilarga dars oldidan mustaqil ravishda o'quv mazmuni bilan shug'ullanish imkoniyatini beradi va shu bilan faol o'quv faoliyati, munozaralar va hamkorlikdagi loyihalar uchun dars ichidagi vaqtni maksimal darajada oshiradi.

Xulosa qilib aytganda, pedagogik ta'lim jarayonida zamonaviy axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish o'qituvchidan doimiy o'z ustida ishlashni,

yangiliklarga ochiqlikni va kreativ yondashuvni talab qiladi. O'qituvchi shunchaki texnik vositalarni bilish bilan cheklanmasdan, ularni did bilan, maqsadga muvofiq holda ta'lim jarayoniga tatbiq etishi lozim. Abdulla Avloniy bejizga ta'kidlamagan: "Tarbiya biz uchun yo hayot yo mamot, yo najot yo mamot, yo saodat yo falokat masalasidir." Shunday ekan, zamonaviy texnologiyalar vositasida sog'lom, bilimdon va mustaqil fikrlovchi avlodni tarbiyalash bizning eng asosiy vazifamizdir.

Adabiyotlar ro'yxati:

1.A.Musurmanova, N.J.Isaqulova, M.T.Jumaniyozova , A.Sh.Jumaev „Umumiy pedagogika"(2-qism) o'quv qo'llanma ,Toshkent „O'ZKITOBSAVDONASHRIYOTI" 2020

2.B.X.Xodjayev „Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti"darslik .-T .:„Sanostandart "nashriyoti,2017

3.Tursunov, S. O'qituvchining axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish kompetensiyasini rivojlantirish. Ta'lim va rivojlanish.-2009

4.Rahimov, J. Zamonaviy o'qitish metodlari va axborot texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlari. Pedagogika va innovatsiyalar. -2018